

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационния труд на Боряна Владимирова Петкона на тема
„МИНИМАЛИЗМЪТ КАТО ЕСТЕТИЧЕСКИ ПОДХОД НА
ФОРМООБРАЗУВАНЕ ПРИ ДЕТСКИТЕ ИГРАЧКИ ”
за придобиване на образователн и научна степен „ДОКТОР”
по научната специалност 05.08.04 изкуствознание и изобразителни изкуства в
НАЦИОНАЛНАТА ХУДОЖЕСТВЕНА АКАДЕМИЯ
Факултет за приложни изкуства
Катедра „Дизайн за детска среда”
Научен ръководител: проф. Георги Гиков
Рецензент: проф. Румен Райчев

Още с първите си думи в увода, изследването ни въвежда в същността на детската игра, като основно средство за усвояване на познание и развитие на емоционалните качества на децата, преплитащи се във фантазия и реалност – предпоставка за развитие на логичното мислене и творческо израстване. Така увлекателно докторанта ни въвежда в своята тема, наблягайки върху нейната актуалност и потребност като изследване.

След кратък исторически преглед за миналото на детските играчки и приемането, че произхода им е равнозначен с появата на човешката цивилизация, Боряна анализира функциите и целите на тяхното създаване и промените във времето изискващи нови изразни средства и функции на играчките за изобретателност и комбинативност на мисленето в процеса на играта.

Разглежда необходимостта от своя труд за минималистичното формообразуване в играчките „защото няма богата специализирана литература, предоставяща информация по отношение на употребата на минимализма като естетически подход при дизайна на играчките и неговото влияние върху развитието на децата и игровата дейност”.

Боряна Петкова цитира източниците които са и оказали помощ по анализиране и класификация при развитието в исторически план и еволюцията на детските играчки като илюстрация и теоритични сведения.

Представя границите на своето изследване в което обект са минималистичните играчки за деца до начална училищна възраст, а предмет на изследването е мястото на минимализма като естетически подход на формообразуване при детските играчки. Тенденцията е редуциране на изразните средства върху игровата дейност и детското развитие.

Боряна възприема като типични представители на минимализма следните показатели: според материала, според особеностите на възрастовите групи и според функционалната носоченост. Подчертана е концентрацията на изследването върху съвременната световна практика.

Представени са целите и задачите на изследването, методите на изследването и техният обхват. Научно-практическата полезност на резултатите е отнесена към областта на минималистичния дизайн на детски играчки. Увода в този си вид на представяне показва едно важно качество на дисертацията – ясно изразена структура в изложението на съдържанието на целия труд състоящ се от 211 стр.,

богато илюстриран материал и обемиста библиография с наши и чуждестранни заглавия на ползваните от автора трудове.

Трудът е представен в три главни части. Първата част ни въвежда в естетическите похвати на стила на минимализма и преглед на понятията при формообразуването. Минимализма е разгледан като специфично течение в съвременното изкуство на 60-те и 70-те г. па ХХ век терминологично за всички изкуства като „минимализъм” което е характерно за други страни, разгледано е като „Minimal Art” в Европа и САЩ.

Боряна привежда примери за творби на автори от едно поколение, като творби покриващи изцяло критериите на минимализма. Обяснени са отличителните черти на минимализма. Цитира редуktivния подход в изкуството на минимализма като изчистване на подробности с максимата ”повечето е по-малко – по-малкото е повече”. Това изчистване на подробности в изкуството към опростеност е главното направление в творчеството, което Петкова развива чрез цитиране на различни автори – тенденцията е минимум средства за израз да пораздат максимално смислово внушение.

Разглежда проявите на минимализма в изкуствата и типичните представители на това течение които отхвърлят идеята, че изкуството трябва да показва личното изразяване на своя създател. Като развитие естествено е течението е да се доближава до философските тенденции на структурализма в литературата и изкуството, особено силно изразено в архитектурата.

Именно това минималистично течение води и до модулното проектиране на равнинни и пространствени структури. Затова и Боряна се насочва към архитектурата и дизайна, давайки за пример различни автори между които най известни са имената на Мис ван дер Роe и Букминстър Фулър, към тях бихме прибавили и творчеството на скулптура Макс Бил и Йозеф Алберс., както и имената на онези архитекти и дизайнери, които Боряна цитира.

След направения анализ на минимализма в изкуството и архитектурата Петкова обръща внимание на функционалната насоченост на детските играчки и минимализма при дизайна на определени образци и някои разновидности, функции и взаимодействия в процеса на детската игра, наличие на стимули за развитие на собствени идеи и допълващо образно мислене. Разглежда широк спектър от методи на формоизграждане и прави общ поглед върху развитието на визията на игровите средства.

В своето проучване Боряна предлага интересен исторически обзор на развитието на детската играчка от древността до наши дни. В този обзор тя анализира духа и културата на древните общества, отговорните традиции на различните народи, достигнали до наши дни като общочовешки възпитателни средства развиващи физически умения и емоционални стимули за духовно и творческо изграждане на детето. Своите примери подкрепя с изключително добре подбран илюстративен материал. Разгледани са при това и различните материали от които са правени играчките.

Това проучване обхваща не само древните култури, но и света на античността, средновековието и отдалечени от Европа географски области с техните традиции и обичаи.

